

РЕШЕНИЕ

№ 1563

гр. София, 28.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 126 СЪСТАВ, в публично заседание на тридесети ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: А. СТ. Я.

при участието на секретаря А.М.М.
като разглежда докладваното от А. СТ. Я. Гражданско дело № 20211110136647
по описа за 2021 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Предявени са в обективно съединение установителни искиове с правна квалификация чл. 422 ГПК вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. чл. 44 ЗЗД вр. чл. 535 ТЗ и чл. 86 ЗЗД.

Ищецът СТ. ИВ. СТ. е подал заявление за издаване на заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 417 ГПК и изпълнителен лист срещу ответника ИЛ. Б. ИВ. за сумата от 21737 лева, представляваща задължение по запис на заповед, издаден на 03.4.2019 г., с падеж на 30.4.2019 г., заедно със законната лихва от 11.10.2019 г. до погасяване и за сумата от 947,97 лева, представляваща мораторна лихва за периода 30.4.2019 г. - 03.10.2019 г. След постъпило възражение по реда на чл. 414 ГПК са предявени установителни искиове за вземанията, предмет на издадената заповед за изпълнение.

Ищецът твърди, че е поемател по запис на заповед, по който ответникът е издател. Поддържа, че не е получил плащане на задължението по ценната книга, както и че в същата е уговорено задължение за заплащане на обезщетение за забава в размер на законната лихва. В първото открито съдебно заседание, в отговор на релевирано от ответника възражение за наличие на каузално правоотношение, поддържа, че записът на заповед е издаден за обезпечение на задължения по сключени между страните договори за заем на обща стойност 21737 лева /за 5000 лева, за 6737 лева и за 10000 лева/, по които ответникът не е заплатил задълженията си за връщане на главницата. Моли съда да установи вземанията му така, както са предявени в заповедното производство. Претендира разноски.

Ответникът оспорва исковете, като поддържа, че записът на заповед е нищожен поради

липса на съгласие, че е унищожаем поради измама. Евентуално поддържа, че ценната книга е издадена за обезпечение на вземане на третото лице ****, на което едноличен собственик на капитала и управител е ищецът. Поддържа, че в периода 14.2.2017 г. – 06.8.2018 г. между него, като служител, и ****, като работодател, е било налице трудово правоотношение, по силата на което ответникът е полагал труд на длъжност „продавач-консултант“ в търговски обект, че работодателят е констатирал липси на стойност 20000 лева, поради което е ангажирал пълната му имуществена отговорност, за което не са били налице предпоставки, евентуално – не са били налице основания за ангажиране на пълната имуществена отговорност. Моли за отхвърляне на исковете. Претендира разноски.

Третото лице на страната на ответника счита исковете за основателни.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства по свое убеждение и съобразно чл. 12 ГПК, достигна до следните фактически и правни изводи:

Предявен е иск за установяване съществуването в полза на ищеца на вземане, произтичащо от менителнична сделка, по която ищецът е поемател, а ответникът – издател.

За уважаването на иска е необходимо ищецът да установи при условията на пълно и главно доказване наличието на следните факти: че има качеството на поемател по процесната ценна книга, издадена от ответника, че същата удостоверява в негова полза изискуемо вземане /настъпил е моментът, в който ответникът е трябвало да погаси задължението по запис на заповед/, както и неговия размер.

Видно от представената ценна книга, на 03.4.2019 г. ИЛ. Б. ИВ. едностранно се е задължил да заплати на ищеца сумата 21737 лева, с падеж на задължението – на определен ден /30.4.2019 г./, настъпил към момента на приключване на устните състезания. Предвид наличието на всички задължителни реквизити, процесната ценна книга отговаря от външна страна на изискванията на чл. 535 ТЗ.

Възраженията за недействителност на ценната книга са неоснователни.

В преклузивния срок по чл. 193, ал. 1 ГПК ответникът е оспорил автентичността на документа, поради което е открито производство по чл. 193 ГПК. Първоначално ангажираното доказателствено искане на ответника за изслушване на съдебно-почеркова експертиза е оттеглено в откритото съдебно заседание на 02.11.2021г., ответникът е заявил, че не иска и съдът служебно да допуска такава, като не е ангажирал други доказателства за установяване на този факт. Ето защо и при прилагане правилата за разпределение на доказателствената тежест, съдът намира за установено, че процесният запис на заповед е издаден от ответника. Следователно не страда от порока, предвиден в чл. 26, ал. 2 пр. 2 ЗЗД /която разпоредба е приложима и към запис на заповед, според чл. 44 ЗЗД/.

Съгласно разпоредбата на чл. 27 ЗЗД сключените при измама договори са унищожаеми. Несъмнено правото на унищожаване на договора може да бъде упражнено от страната по договора /едностранната сделка/, чиято воля е била опорочена - чл. 32, ал. 1 ЗЗД. Съгласно разпоредбата на чл. 29 ЗЗД измамата е основание за унищожение на договора,

когато едната страна е била подведена от другата да го сключи чрез умишлено въвеждане в заблуждение, а когато измамата изхожда от трето лице, измамената страна може да иска унищожението на договора само ако при сключването му другата страна е знаела или не е могла да не знае за нея. В случая ответникът твърди, че има намалено зрение, поради което и при подписване на документите за прекратяване на трудовото правоотношение, му е бил даден за подпис и записът на заповед, което ответникът не е могъл да възприеме поради лошото зрение. За доказване на тези факти по делото са събрани гласни доказателства чрез разпит на свидетели и веществени доказателства. Свидетелят Станислав Кацарски сочи, че един ден посетил търговския обект, в който полагал труд ответникът, последният бил разстроен, взирал се в някакви документи. Обяснил му, че се прекратява трудовото му правоотношение, както и че подписал документ, който „не трябва“ да подписва. От тези показания няма как да се приеме за доказано възражението на ответника. Първо, не става ясно за какъв документ е говорил ответникът /нито е споделил на свидетеля, нито свидетелят се е запознал със съдържанието на документа/. Второ, не се установява някой да го е измамил – свидетелят не твърди ответникът да се е оплакал, че някой го е заблудил относно съдържанието на документа, който подписва, възползвайки се от затрудненото му зрение. Още повече, според свидетеля Кацарски ответникът се е взирал в документа, а записът на заповед поначало се издава в един екземпляр /чл. 525 ТЗ/, което следва да важи и за процесния, доколкото няма данни за обратното. Поради това на още едно основание няма как да се приеме, че при разговора, описан от Кацарски, ответникът му е споделил за подписването на записа на заповед. На следващо място, от справката от НОИ за уведомления по чл. 62, ал. 5 от КТ се установява, че трудовото правоотношение е прекратено към 10.08.2018 г., от което следва, че документите във връзка с това и записът на заповед са издадени от ответника през времеви период от повече от 6 месеца. Т.е. очевидно записът не е подписан, заедно с документи по прекратяване на трудовото правоотношение. Недоказано остана и възражението на ответника, че не е имал физическата възможност да се запознае със съдържанието на ценната книга. Напротив, от показанията на всички свидетели се установява, че, макар да е имал затруднения в зрението, ответникът е бил в състояние да се запознае със съдържанието на процесния документ преди подписването му. Според показанията им ответникът не е използвал очила в ежедневието си и по време на работа /притежавал е такива, но рядко си е служил с тях/, като не е срещал затруднения да изпълнява трудовите си задължения без да носи очила, а когато не е успявал да вижда - е доближавал до очите си предметите /в това число и мобилния си телефон/. След като ищецът е успявал да извършва описаните от свидетелите дейности, то няма как да се приеме за доказано, че не е имал възможността да се запознае със съдържанието на ценната книга, че не го е възприел като доближи документа до очите си или като използва очилата си. Няма и доказателства кое трето лице е въвело ответника в заблуждение – не се твърди да е ищецът, както и че последният е знаел за това. Напротив, твърди се, че издателят и поемателят не са се намирали на едно и също населено място в момента на издаване на ценната книга. На последно място, от показанията на свидетеля Николина С.а, който възприел непосредствено факта на издаване на ценната книга от ответника, преди да положи

подписа си ответникът се е запознал със съдържанието внимателно и спокойно. Съдът кредитира показанията на този свидетел, тъй като не се опровергават от останалия събран по делото доказателствен материал.

Останалите наведени възражения за унищожаемост на запис на заповед /поради грешка и заплашване/ съдът не следва да обсъжда. Те са бланкетни – посочена е само правната квалификация, но не и обстоятелствата, на които се основават, заявени са след изтичане на срока по чл. 131 ГПК и са преклудирани, а освен това не се и доказват.

Съгласно разясненията, дадени в т. 17 от Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. на ОСГТК на ВКС при редовен от външна страна менителничен ефект и направено общо оспорване на вземането от ответника, ищецът не е длъжен да сочи основание на поетото от издателя задължение за плащане и да доказва възникването и съществуването на вземане по каузално правоотношение между него като поемател и длъжника - издател по повод или във връзка с което е издаден записът на заповед. С въвеждането на твърдения или възражения от поемателя или от издателя за наличието на каузално правоотношение, по повод или във връзка с което е издаден редовният запис на заповед, се разкрива основанието на поетото задължение за плащане или обезпечителния характер на ценната книга. В тази хипотеза в производството по чл. 422 ГПК на изследване подлежи и каузалното правоотношение доколкото възраженията, основани на това правоотношение, биха имали за последица погасяване на вземането по запис на заповед. По правилото на чл. 154, ал. 1 ГПК за разпределение на доказателствената тежест всяка от страните доказва фактите, на които основава твърденията и възраженията си, и които са обуславящи за претендираното, съответно отричаното право - за съществуването, респ. несъществуването на вземането по запис на заповед. При липса на спор между страните относно наличието на конкретно каузално правоотношение, чието изпълнение е обезпечено с издадения запис на заповед, съдът разглежда заявените от ответника - длъжник релативни възражения, като например: за невъзникване на вземането, за погасяването му или за недействителност на основанието по каузалното правоотношение. Ако страните спорят относно конкретното каузално правоотношение и връзката му с издадената ценна книга, като сочат различни каузални правоотношения, по повод или връзка с които е издаден записът на заповед, съдът обсъжда в мотивите на решението този въпрос. При доказана връзка между запис на заповед и конкретно каузално правоотношение, независимо от коя страна е въведено в делото, съдът разглежда заявените от длъжника релативни възражения, относими към погасяване на вземането по издадения запис на заповед.

В случая и двете страни са навели възражения за наличие на каузални правоотношения. Съобразно правилата на чл. 154 ГПК в тежест на ответника е да докаже връзката между наведеното от него каузално правоотношение и издадената ценна книга. Едва ако докаже тази връзка, в тежест на ищеца е да докаже възникването на вземането. Страните не спорят, а и от представените по делото доказателства се установява, че в периода 14.2.2017 г. – 06.8.2018 г. между ответника, като служител, и ****, като работодател, е било налице трудово правоотношение, по силата на което ответникът е

полагал труд на длъжност „продавач-консултант“ в търговски обект, находящ се в гр. София, ж.к. „Дружба 1“, както и че ищецът е управител и едноличен собственик на капитала на това дружество. Сам по себе си фактът на наличие на трудово правоотношение между издателя и свързано с поемателя лице не води до категоричен, несъмнен извод за наличие на връзка между ценната книга и наведеното от ответника каузално вземане. От анагажираните от ответника доказателства, а и от останалите събрани по делото, не се доказва нито работодателят да е имал претенции към ответника във връзка с трудовото правоотношение, нито постигнато съгласие за прехвърляне на това вземане от работодателя – дружество, на ищеца – негов управител и поемател по ценната книга. Напротив, от показанията на всички свидетели се установява, че работодателят не е имал никакви претенции към служителя.

Според постоянната и непротиворечива практика на ВКС /обективизирана в решение № 38/07.04.2015г. по т.д. № 1008/2014г. на ВКС, I т.о. решение № 20 от 19.06.2018 г. по т. д. № 1151/2017 г., на ВКС, I т. о. и др./ при заявено от ответника-издател на ефекта относително възражение, обуславящо несъществуване на вземането по запис на заповед, същият следва да докаже фактите, на които основава възражението си, съобразно правилото на чл.154, ал.1 ГПК /пълно и главно/. В този случай, ако кредиторът-поемател сочи друго каузално правоотношение, по повод или във връзка с което, според него е издаден записът на заповед, ищецът носи тежестта на доказване на обстоятелствата, на които основава твърденията си. Недоказването и от двете страни на поддържаните от тях конкретни каузални правоотношения, съответно на връзката им със запис на заповед, няма за последица погасяване/несъществуване на вземането по менителничния ефект, тъй като при неоснователност на релативното възражение на ответника ищецът не дължи доказване на възникване/съществуване на каузално правоотношение, по повод на което е издадена ценната книга, така както не дължи установяването му в хипотеза на липса на относително възражение на длъжника. Съдът споделя приетото от ВКС разрешение, доколкото ответникът /дори и при условията на евентуалност/ не признава връзката на ценната книга с наведеното от ищеца каузално задължение, нито релевира възражения във връзка с него. Ето защо в случая съдът не следва да изследва възникването на наведените от ищеца каузални задължения, а следва да уважи иска.

За пълнота на изложението обаче следва да се посочи, че в случая ищецът доказва както връзката на ценната книга с каузални правоотношения по три договора за заем, така и всички факти, включени във фактическите им състави. Съгласно разпоредбата на чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД с договора за заем заемодателят предава в собственост на заемателя пари или други заместими вещи, а заемателят се задължава да върне заетата сума или вещи от същия вид, количество и качество; заемателят дължи лихва само ако това е уговорено писмено. За установяване на каузалните вземания ищецът следва да докаже, че между страните са сключени три договора за заем /чрез предаване на заетите суми/, по силата на които за ответника е възникнало задължение да ги върне. Тези обстоятелства се доказват по несъмнен начин от показанията на доведените от ищеца свидетели Николина С.а и Христо Дрянков. Недопустимостта на свидетелските показания за установяване на договори на

стойност над 5 000 лева /164, ал. 1, т. 4/ е преодоляна, предвид наличието на изрично съгласие на ответника, чийто процесуален представител в открито съдебно заседание заяви, че не се противопоставя на искането на ищеца за допускане на свидетелски показания /чл. 164, ал. 2 ГПК/. Съдът кредитира показанията на свидетелите, доколкото те непосредствено са възприели факта на предаването на паричните суми, както и че ответникът се е задължил по ценната книга за обезпечаване на вземанията, след предаване на сумата от 10000 лева, след като не е върнал и предходните заети суми. Показанията на свидетелите на ищеца не се опровергават от нито едно от останалите събрани по делото доказателства, а напротив - подкрепят се от тях. От показанията на свидетеля, доведен от ответника, също се установява, че ответникът е имал финансови затруднения - факт, за който свидетелстват и другите двама свидетели. Именно във връзка с тях, както и поради твърдени здравословни проблеми ищецът дал заемите на ответника.

С оглед на изложеното съдът приема, че представеният менителничен ефект установява в полза на ищеца годно за изпълнение вземане - установено по основание и размер, чиято изискуемост е настъпила.

Съдът стигна до извод за наличие на главен дълг. В записа на заповед е поето задължение за заплащане на мораторна лихва от деня, следващ падежа, до погасяване на задължението. Определен от съда по реда на чл. 162 ГПК, размерът на законната лихва възлиза на 347,98 лева. Искът следва да бъде уважен изцяло и за посочения период 01.5.2019 г. – 03.10.2019 г. За 30.4.2019 г. искът следва да бъде отхвърлен.

По разностите:

При този изход на делото на основание чл. 78, ал. 1 ГПК на ищеца следва да бъдат присъдени своевременно поисканите разноски в исковото и заповедното производство /предвид т. 12 от ТР 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС следва да се постанови осъдителен диспозитив за разностите в заповедното производство/ в размер на 2 157,40 лева – за държавна такса и възнаграждение за адвокат.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО на основание чл. 422 ГПК, че **ИЛ. Б. ИВ.,** ЕГН ***** дължи на **СТ. ИВ. СТ.,** ЕГН ***** на основание чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. чл. 44 ЗЗД вр. чл. 535 ТЗ сумата **21737,00 лева**, представляваща задължение, поето по запис на заповед, издаден на 03.4.2019 г., с падеж на 30.4.2019 г., **заедно със законната лихва от 11.10.2019 г.** до погасяване на задължението и на основание чл. 86 ЗЗД сумата **947,97 лева**, представляваща мораторна лихва за периода от 01.5.2019 г. до 03.10.2019 г., като **ОТХВЪРЛЯ** иска за мораторна лихва за 30.4.2019 г.

ОСЪЖДА ИЛ. Б. ИВ., ЕГН ***** да заплати на **СТ. ИВ. СТ.,** ЕГН *****

на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата **2 157,40 лева**, представляваща разноси в исковото и заповедното производство.

Решението е постановено при участието в процеса на ****, като трето лице помагач на страната на ответника.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис от същото на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____